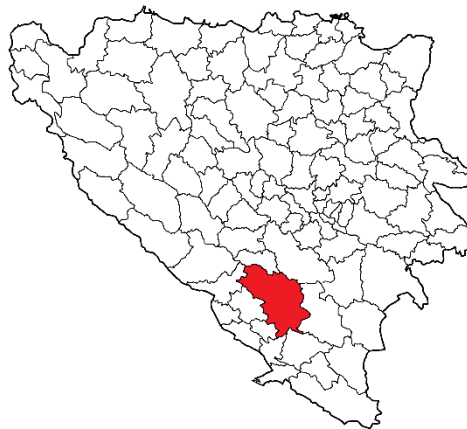

СТРАДАЊЕ СРБА У ОПШТИНИ МОСТАР

14. 6. – 20. 6. 1992. ГОДИНЕ

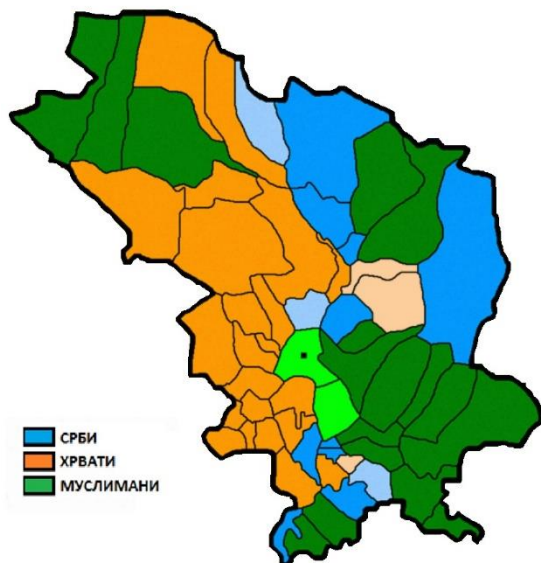
ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ И ЕТНИЧКИ САСТАВ СТАНОВНИШТВА МОСТАРА

Општина Мостар се налази у долини ријеке Неретве у јужном дијелу БиХ. Граничила се са општинама Посушје, Јабланица, Коњиц, Невесиње, Столац, Чапљина, Читлук и Лиштицом. Површина општине Мостар износила је 1.254, 27 km². Општина Мостар је била састављена од 57 насељених мјеста: Бачевићи, Бањдол, Благај, Богодол, Буна, Цим, Чуле, Добрч, Доња Дрежница, Доњи Јасењани, Драчевице, Гнојнице, Горанци, Горња Дрежница, Горње Гнојнице, Горњи Јасењани, Губавица, Ходбина, Хумилишани, Илићи, Јасеница, Камена, Кокорина, Косор, Кременац, Криводол, Кружањ, Кутиливач, Лакшевине, Мало Поље, Миљковићи, Мостар, Ортијеш, Пијесци, Подгорани, Подгорје, Подвележ, Полог, Потоци, Приграђани, Рашка Гора, Раштани, Равни, Родоч, Селиште, Слипчићи, Сивићи, Сретнице, Стрижево, Виховићи, Војно, Врањевићи, Врапчићи, Врди, Зијемље, Жељуша и Житомислић.

Географски положај општине Мостар

Према резултатима пописа из 1991. године, Мостар је укупно имао 127.130 становника, а национална структура је била сљедећа: Срби 23.866 (18,77%), муслимани 44.335 (34,87%), Хрвати 43.037 (33,85%) и остали 15.892 (12,5%).¹

Етнички састав становништва општине Мостар према попису из 1991. године.

Током ратних сукоба у БиХ општина Мостар је била подијељена. Коначно, општина Мостар је Дејтонским мировним споразумом подијељена између Републике Српске и Федерације БиХ. Већи дио предратне општине Мостар, укључујући и град Мостар, припали су Федерацији БиХ. Такође, насеље Жуља и дијелови насеља Хрушта и Рабина из општине Невесиње припали су општини Мостар. С друге стране, од дијелова насеља Зијемље, Кокорина и Камена формирана је нова општина унутар Републике Српске, Српски Мостар. Ова општина је касније промијенила име у Источни Мостар.

Према резултатима пописа становништва из 2013. године Град Мостар има укупно 105.797 становника, а национална структура је била сљедећа: Срби 4.421

¹ Доступно на: <http://www.statistika.ba/?show=12&id=11410>, посјећено 4. 8. 2022. године.

(4,2%), Хрвати 51.216 (48,4%), Бошњаци 46.752 (44,2%) и остали 3.408 (3,2%).²

ОПИС ДОГАЂАЈА

Први сукоби у Мостару почели су у априлу 1992. године. Наиме, 3. априла 1992. године у диверзији хрватских снага на касарну „Сјеверни логор“ у Мостару погинуо је Кисић (Младен) Перо³. Наиме, тога дана је испред касарне паркирана цистерна напуњена експлозивом који је накнадно активиран. Занимљиво је навести да је цистерна напуњена експлозивом у мјесту Драгљани код Вргорца у Хрватској.⁴

С лијева на десно: фотографија Пере Кисића; изглед касарне Сјеверни логор након експлозије цистерне

Непосредно након ове диверзије у Мостару муслиманско-хрватске паравојне формације почеле су блокирати путне правце од Мостара ка Чапљини. Тако су муслиманско-хрватске снаге из рејона Шарића харема дејствовале по магистралном путу док је у граду била блокирана главна Улица маршала Тита. Након што је саобраћај на магистрали Мостар – Чапљина обустављен он је пресумјерен на регионални пут Мостар-Ходбина-Губавица-Бивоље Брдо-Домановићи-Тасовчићи. Међутим, муслиманско-хрватске паравојне снаге су у рејону Бивољег Брда биле блокирале и овај пут, а након тога једина веза између Мостара и Чапљина била је жељезница. Ипак, муслиманско-хрватске паравојне снаге су 12. априла „у рејону винограда код аеродрома Ортијеш, извршиле организовани напад на теретни воз који се кретао према Чапљини. Тиме је обустављен саобраћај и на тој саобраћајници, што је довело до потпуне изолације и блокаде Мостара.“⁵

² Исто.

³ ID: 27117, рођ. 1953. године.

⁴ Zilha Mastalić-Košuta, *Vojna operacija „Čagalj“ i događaji na području Mostara juna 1992.*, str. 272, u Prilozi, Univerzitet u Sarajevu – Institut za historiju, Sarajevo, 2018., br. 47.

⁵ Зоран Јањић, *Невесињска бригада у рату 1992-1995*, Општина Невесиње, БОРС Невесиње, Удружење Невесињаца у Београду, 2017., стр. 94.

С друге стране у Потоцима су муслиманско-хрватске снаге, 19. априла поставиле барикаду на магистралном путу и тиме блокирали Мостар и са те стране.⁶

У Буни је, 12. априла, нестао припадник ЈНА Перуновић (Василије) Милош⁷. Након заробљавања он је одведен у непознатом правцу и од тада му се губи сваки траг. До данас његови посмртни остаци нису пронађени те се он води као нестао. Постоје индиције да је одведен у логор „Лора“ у Сплиту гдје је физички злостављан и од посљедица тортуре је преминуо.⁸

Приликом гранатирања села Ходбине, 20. априла, у пољу недалеко од своје куће погинуо је Кајго (Јово) Миленко⁹. Он је био прва цивилна жртва рата у овом селу.¹⁰

Какви су међуљудски односи били непосредно пред почетак ратних сукоба у Мостару објаснио је један од тадашњих мјештана Мостара, Мирко Крсмановић. Он је свједочио да су се „осјетила политичка превирања у Мостару и долазило је до неспоразума и на послу и на другим мјестима између Срба, Хрвата и муслимана. Муслимани су посебно испољавали мржњу према Србима у виду пријетњи, тврдећи да ће сви Срби бити протјерани преко Дрине и да нема опстанка са другим нацијама на подручју Мостара.“¹¹

Он даље наводи да како се рат ближио тензије су биле све веће „јер су муслимани и Хрвати говорили да је њихов Мостар, а и једни и други су тврдили да је Србима мјесто да иду преко Дрине и напусте Мостар. Њихова парола је била: `Срби преко Дрине у три пичке материне.`“¹²

Након блокаде Мостара припадници ЈНА нашли су се у веома тешком тактичком положају јер им је била пресјечена линија снабдијевања као и могућност сигурном проласка јединица из Невесиња према Мостару у случају слања испомоћи. Уједно са тешком ситуацијом за ЈНА у сложеној ситуацију нашли су се и српски цивили у Мостару и мостарским селима јер су путне комуникације биле пресјечене и контролу над њима су имале муслиманско-хрватске паравојне снаге.

Управо због тога припадници ЈНА су почетком маја кренули у акцију ослобађања блокираних путева на лијевој обали Неретве и протјерати снаге тзв. Армије БиХ и ХВО-а на десну обалу Неретве те тиме створити компактну цјелину од Мостара до Чапљине са стратегијском дубином у рејону Подвележја.¹³

---

⁶ Исто.

⁷ ID: 42989, рођ. 1965. године.

⁸ РЦИРЗ, Картица несталог лица, број: 2633 од 30. 11. 2015. године.

⁹ ID: 45456, рођ. 1936. године.

¹⁰ Записник о саслушању свједока Борике Комлен, Основни суд у Требињу, број: Кри 40/96 од 12. 6. 1996. године.

¹¹ Записник о саслушању свједока Мирка Крсмановића, Основни суд у Вишеграду, број: Ки 18/94 од 26. 9. 1994. године.

¹² Исто.

¹³ Zilha Mastalić-Košuta, *Vojna operacija „Čagalj“ i događaji na području Mostara juna 1992.*, str. 273, u Prilozi, Univerzitet u Sarajevu – Institut za historiju, Sarajevo, 2018., br. 47.

Упоредо с том акцијом коју су изводиле снаге ЈНА на лијевој обали Неретве, на десној обали Неретве снаге ХВО-а су кренуле у заузимање српских села. То је била својеврсна увертира у акцију „Липањске зоре“ коју су снаге ХВО-а и регуларне хрватске војске извеле мјесец дана касније.

Једно од села које су у мају 1992. године заузеле снаге ХВО-а било је село Горанци, односно заселак у коме су живјели Срби. Јањић (Здравко) Душко¹⁴ је с породицом до тада живио у Горанцима, а онда су 18. маја 1992. године припадници ХВО-а ушао у Горанце и све Србе заробио и довео у центар села. У селу тада није било српских војних формација него само цивили односно мјештани Горанаца. У центру села су тада одвојили мушкарце које су одмах физички злостављали, а потом одвели у Мостар док су жене и дјецу вратили кућама. Према свједочењу Душка Јањића он је заједно с оцем Здравком одведен у затвор у факултет под Бијелим Бријегом. Заробљени Срби су ту саслушани и након три дана пребачени у логор „Ћеловина“ смјештен у згради бившег Округног затвора у Мостару у Улици Алексе Шантића. Душко је ту био све до 18. августа 1992. године када је размијењен. За вријеме које је провео у том затвору осим физичког малтретирања одвођен је и на принудне радове.¹⁵

Непосредно послије напада на Горанце, припадници ХВО-а су 25. маја заузели село Рашка Гора. У покушају одбране села погинуо је Јањић (Мићо) Страхил¹⁶, док су, након заузимања села, припадници ХВО убили три старице. Тада су убијене Јањић (Шћепан) Мара¹⁷, Јањић (Шћепан) Ковиљка¹⁸ и Јањић (Шћепан) Драгица¹⁹. Истог дана у својој кући је запаљен Јањић (Шћепан) Благоје²⁰, а од посљедица опекаотина које је задобио те прилике он је преминуо 6. јуна 1992. године.

Такође, приликом напада на Раштане, 27. маја, убијен је цивил Берак (Радојка) Никола²¹.

Након што су снаге ХВО-а заузеле српска села на десној обали Неретве створили су услове за нападне акције на лијевој обали. Прве акције здружених снага ХВО-а и регуларне хрватске војске, у оквиру операције „Липањске зоре“, кренуле су 7. јуна 1992. године нападима на српска села у околини Чапљине. Тог и наредног дана хрватске снаге су успјеле заузети сва српска села у општини Чапљина.²²

Заузимањем чапљинских села била је угрожена одбрана Мостара са јужне стране фронта, односно продор хрватских снага према Буни и Ходбини био је готово извјестан. Већ 8. јуна 1992. године у Бијелом Пољу од дејства снајпера убијен је Рајковић (Душко) Раско²³. Приликом гранатирања Дома

---

¹⁴ ID: 71654, рођ. 1973. године.

¹⁵ Записник о саслушању свједока Душка Јањића, Општински суд у Бачкој Тополи, број: Кри 313/94 од 21. 10. 1994. године.

¹⁶ ID: 41601, рођ. 1950. године.

¹⁷ ID: 40371, рођ. 1916. године.

¹⁸ ID: 40373, рођ. 1937. године.

¹⁹ ID: 45450, рођ. 1938. године.

²⁰ ID: 45449.

²¹ ID: 13676, рођ. 1960. године.

²² Више о овом у поглављу о злочину над Србима у општини Чапљина.

²³ ID: 36622, рођ. 1966. године.

ЈНА у Мостару, 11. јуна, погинули су Курибак (Милош) Никола²⁴, Јовановић (Градимиr) Синиша²⁵, Чоловић (Лазар) Владимир²⁶ и Мирковић (Ранко) Драган²⁷. Истог дана је приликом гранатирања Мостара погинуо и Топаловић (Данило) Предраг²⁸.

Такође, у дијелу Мостара који је био под контролом хрватско-муслиманских снага, 12. јуна, нестао је српски цивил Берак (Ристо) Бранислав²⁹. Његови посмртни остаци размијењени су 1993. године, али до данас нису познате околности под којим је он убијен.³⁰

Сутрадан је нестао још један српски цивил Чарапина (Петар) Мирослав³¹. Његови посмртни остаци до данас нису пронађени те се он и даље води као нестао.³² На локалитету Царина, тога дана је погинуо Лозо (Данило) Драган³³ док је на положајима одбране касарне „Сјеверни логор“ тешко рањен Иванишевић (Неђо) Миленко³⁴, који је одмах хоспитализован у болници у Невесињу одакле је упућен на даље лијечење у Подгорицу, али је на путу према Подгорици подлегао ранама.

Упоредо с почетком операције „Липањске зоре“ српско становништво је почело да напушта своја огњишта у селима која су била у околини Мостара. Такав је примјер са Србима из села Раштани, које се налази на десној обали Неретве. О томе је свједочила Славица Славић која је 1992. године живјела са родитељима и братом у Раштанима. Они су се 12. јуна иселили из свог села и отишли су за Ходбину. Међутим, пошто су се и Срби из Ходбине исељавали у правцу Невесиња они се нису дуго задржали у Ходбини већ су и они кренули с осталим српским цивилима у Невесиње.³⁵

Ипак, било је и оних који нису жељели да напуштају своја огњишта иако су били изложени директној опасности. Такав је случај са брачним паром Спасојем и Надом Стевић из Ходбине. Управо то што се нису извукли на вријеме из села, испоставило се касније, за њих је било кобно.³⁶

Напад на Мостар кренуо је 14. јуна 1992. године и он је изведен из више праваца. Један правац напада се изводио са јужне стране и био је усмјерен према селима Буна и Ходбина. Други правац напада извођен је у самом граду Мостару с циљем протјеривања припадника ВРС и српских цивила на лијеву обалу Неретве, а потом и даље према Подвележју док је трећи правац напада долазио са сјеверне стране у правцу села Горњи Јасењани.

---

²⁴ ID: 27201, рођ. 1967. године.

²⁵ ID: 37353, рођ. 1953. године.

²⁶ ID: 37451, рођ. 1956. године.

²⁷ ID: 36380, рођ. 1973. године.

²⁸ ID: 36459, рођ. 1956. године.

²⁹ ID: 13675, рођ. 1967. године.

³⁰ РЦИРЗ, Картица несталог лица, број: 0084 од 2. 2. 2015. године.

³¹ ID: 39499, рођ. 1955. године.

³² РЦИРЗ, Картица несталог лица, број: 2039 од 25. 2. 2015. године.

³³ ID: 36429, рођ. 1954. године.

³⁴ ID: 37518, рођ. 1965. године.

³⁵ Доступно на: <https://detektor.ba/2022/03/21/istu-bol-dijele-dvije-porodice-ukopali-samo-dio-kostiju/>, посјећено 11. 8. 2022. године.

³⁶ Исто.

Прво на удару нашло се село Житомислићи. Након заузимања овог села хрватски војници су до темеља уништили манастир Житомислић из 15. вијека. Одмах послје пада Житомислића хрватске снаге су наставиле продор према Буни и Ходбини. Због прекида у систему везе између јединица ВРС 12 војника и цивила је упало у засједу на мосту у Буни и сви су те прилике били убијени. Односно, они нису знали да је хрватска војска претходно била заузела Буну и да је пресјекла путну комуникацију.³⁷ Тако су тога дана Владо Шиндик, Славко Брстина и Саша Брстина око 15 часова кренули из Бишине према Ходбини како би из Ходбине извели једну краву. Међутим, они су упали у засједу и све тројица су поубијани.³⁸ Посмртни остаци Благоја Чабрила и Славка Брстине никада нису пронађени. Припадници хрватске војске су, непосредно након убиства Срба на мосту на Буни, снимили њихова мртва тијела.

³⁷ Предраг Лозо, *Одсудна одбрана*, РЦИРЗ, Бања Лука, 2021., стр. 47.

³⁸ РЦИРЗ, *Картица несталог лица*, број: 0180 од 18. 2. 2015. године.

Фотографије убијених Срба на мосту на Буни 14. јуна 1992. године

Припадници ХВО-а и хрватске војске активно су нападали и на касарну „Сјеверни логор“ као и на касарну „Конак“. Напад је изведен тако што су у јутарњим часовима хрватско-муслиманске снаге чамцима пребациле своје људство на лијеву обалу Неретве и форсирајући ријеку Неретву

потискивале српске снаге.³⁹ У Мостару је тада смртно страдало 13 Срба. Поред војника који су махом изгинули на локалитету Шарића харема тога дана је хрватска војска одвела цивила Драгана Врљића и од тада се он водио као нестало. Његови посмртни остаци размијењени су 1993. године.⁴⁰

Јединице ВРС су већ 14. јуна кренуле у одступање из града Мостара у правцу магистрале Сарајево – Мостар. Сутрадан, 15. јуна, настављена је офанзива у све три правца и тога дана је почињено доста злочина над Србима. Управо тог дана се брат већ поменути Славице Славић, Сениша Марић, одлучио вратити из Невесиња за Мостар заједно са још једним својим пријатељем. „Ја сам тада дужила санитарски комби. У 15 часова и 15 минута брат и друг [Небојша Савић] сједају у комби и одлазе из Невесиња. Била сам љута на њега, галамила сам, они су се само смијали, свирнули ми и отишли. Нису жељели и мене да поведу. Рекли су да не могу да ме чекају док се ја обујем. Више се никад нисмо видјели.“⁴¹ - наводи Славица.

Сениша Марић је нестало истог дана у Буни, а његови посмртни остаци размијењени су 1993. године, а идентификовани 2003. године. Односно, једино је бутна кост сахрањена док преостали дијелови његовог тијела никада нису пронађени.⁴² Заједно с њим тога дана је нестало и Небојша Савић, а његови посмртни остаци размијењени су 1993. године, а идентификовани 2019. године.⁴³

Истог дана у Буни је нестало Миленко Бошковић. Наиме, свега два дана раније он се заједно са својом породицом иселио у Невесиње. Међутим, одлучио је да се врати у Ходбину како би донио још неке ствари из куће. Међутим, њему се на Буни губи сваки траг. Његови посмртни остаци до данас нису пронађени.⁴⁴

Сениша Марић

Небојша Савић

Миленко Бошковић

³⁹ Предраг Лозо, *Одсудна одбрана*, РЦИРЗ, Бања Лука, 2021., стр. 45.

⁴⁰ РЦИРЗ, Картица несталога лица, број: 1169 од 13. 10. 2015. године.

⁴¹ Доступно на: <https://detektor.ba/2022/03/21/istu-bol-dijele-dvije-porodice-ukopali-samo-dio-kostiju/>, посјећено 11. 8. 2022. године.

⁴² Исто.

⁴³ РЦИРЗ, Картица несталога лица, број: 1760 од 24. 12. 2019. године.

⁴⁴ Доступно на: <https://bljesak.info/vijesti/flash/u-lipnju-1992-posljednji-je-put-vidjela-oca-koji-je-nestao-na-buni-u-mostaru/385624>, посјећено 11. 8. 2022. године.

На Буни је тада нестао и Боривоје Брстина када је био на задатку извиђања терена и покушаја да сазна нешто о судбини Срба који се нестали претходног дана.⁴⁵ Наиме, Боривоје Брстина је тога дана заједно са Ристом Семизом кренуо у потрагу за Владом Шиндиком и Сашом и Славком Брстином који су, како је већ наведено, дан раније нестали на Буни. Међутим и њих двојица су тада нестали.⁴⁶

Посмртни остаци Ристе Семиза ексхумирани су из масовне гробница у Тасовчићима код Чапљине 1999. године, а идентификовани у Невесињу 2003. године.⁴⁷

Владо Шиндик

Саша Брстина

Славко Брстина

Боривоје Брстина

Ристо Семиз

Од снајперског хица на Буни је убијен и Миленко Џонлез. Поред убистава на Буни, 15. јуна 1992. године, у Ходбини је нестала Зорка Главаш чији посмртни остаци до данас нису пронађени.

У Ходбини су тачно неутврђеног датума у јуну убијене двије старице, Босиљка и Василија Кајго. Треба напоменути да је Василија Кајго била глумонијема. Кћерка Босиљке Кајго, Борика Комлен, је

⁴⁵ Увјерење о нестанку, ВП 7035, пов.бр. 5-239/96 од 18. 9. 1996. године.

⁴⁶ РЦИРЗ, Картица несталог лица, број: 0180 од 18. 2. 2015. године.

⁴⁷ РЦИРЗ, Картица несталог лица, број: 1788 од 17. 9. 2014. године.

свједочила да је у годинама након смрти своје мајке и тетке Василије чула разне верзије на који начин су оне убијене, од оних да су убијене убијене до оних да су живе запаљене у кући. Међутим, праве околности страдања још увијек нису утврђене.⁴⁸

Такође, како је већ наведено, у Ходбини су остали супружници Стевић (Никола) Спасоје⁴⁹ и Стевић (Рајко) Нада⁵⁰. Њихов син Срећко наводи да су његови родитељи, према његовим сазнањима, након пада Ходбине они су се скривали по ободима села, а до куће су навраћали само да би узели храну. По његовим претпоставкама када им је понестало хране упутили су се према Невесињу, али су ухваћени у ширем рејону Врањевића. „По једној верзији и изјави свједока они су одведени у Благај и убијени у станици војне полиције, а по другој верзији су одведени у село Косор и ту су убијени и нађени. Човјек који се вратио у Косор, некад у јесен 1992. године, нашао је испред своје куће згариште. Ти остаци су покупљени и сахрањени у празну гробницу у гробљу у Косору.“⁵¹

Срећко је тек 2005. године од власнике те куће сазнао у којој су гробници кости, а годину дана касније у Невесињу су ДНК методом идентификовани посмртни остаци његови родитеља, Спасоја и Наде.

Поред брачног пара Стевић у Ходбини су такође биле остале да живе мајка и кћерка Госпава и Рајка Главаш. Тачно неутврђеног датума у јуну 1992. године у њихову породичну кућу упали су припадници тзв. Армије БиХ и том приликом убили Госпаву и Рајку Главаш. Претходно су их обје силовали.⁵² Након њиховог убиства они су опљачкали њихову кућу, а потом исту запалили заједно с тијелом Госпаве Главаш гдје су након рата и ексхумирани њени посмртни остаци, док је тијело Рајке Главаш ексхумирано у дворишту њихове породичне куће.⁵³

Посмртни остаци Рајке Главаш приликом ексхумације у Ходбини 2001. године

⁴⁸ Записник о саслушању свједока Борике Комлен, Основни суд у Требињу, број: Кри 40/96 од 12. 6. 1996. године.

⁴⁹ ID: 43051, рођ. 1936. године.

⁵⁰ ID: 43053, рођ. 1936. године.

⁵¹ Доступно на: <https://detektor.ba/2022/03/21/istu-bol-dijele-dvije-porodice-ukopali-samo-dio-kostiju/>, посјећено 11. 8. 2022. године.

⁵² Кривична пријава, ЦСБ Требиње, број: КУ-7 од 5. 11. 1992. године.

⁵³ РЦИРЗ, Картица несталог лица, број: 4260 од 20. 4. 2015. године и РЦИРЗ, Картица несталог лица, број: 4671 од 20. 4. 2015. године.

У Мостару су припадници ХВО-а и хрватске војске, 15. јуна, изводили нападне акције на лијевој обали Неретве. Поново су се на удару нашле касарне „Сјеверни логор“ и „Конак“. Због недостатка људства за одбрану касарне „Конак“ из касарне „Сјеверни логор“ је био упућен један „пнцгауер“ са војницима који су стигли у испомоћ. Међутим и та помоћ није била довољна па се захтијевало још људства за одбрану. Како тражен апомоћ није стизала, а усљед великих муслиманско-хрватских снага даља одбрана касарне „Конак“ није била могућа припадници ВРС су се повлчили правцем према Фортици и Подвележју. Када су се извукли у рејон православног гробља у Бјелушинама они су уочили један транспортер и тада су схватили да је ријеч о упућеној испомоћи бораца који су упућени у „Конак“. Нажалост, због тога што се испразнила батерија за напајање радио уређаја они нису могли ступити с поменутом групом у контакт, те је она наишла на засједу снага ХВО-а. У том транспортеру су тада погинули Мирослав Антељ, Тихомир Денда, Радомир Шиљековић и Миленко Миловић чији посмртни остаци до данас нису пронађени.⁵⁴

Након пада касарне „Конак“ даља одбрана касарне „Сјеверни логор“ била је практично немогућа те су припадници ВРС у вечерњим часовима, 15. јуна, одлучили да се извуку с тих положаја у правцу Врапчића. Због потискивања снага ВРС из Мостара чета која се налазила на положајима у, једином српском упоришту на десној обали Неретве, селу Раштани одлучила је да се извуче у правцу Врапчића.⁵⁵

У борбама око касарне „Конак“ као и у насељу Залик и Бранковац, 15. јуна 1992. године, погинули су Душан Антељ, Васо Голијанин, Новак Шојић, Слободан Пантић, Борислав Јањић, Радован Дамјанац и Тихомир Кулиџан.

Истог дана у Мостару је нестала Тонка Главина и њени посмртни остаци до данас нису пронађени.⁵⁶

Припадници регуларне хрватске војске су након заузимања Мостара запалили Саборни храм Свете тројице. Снимљен је и тренутак паљења поменутог храма.

---

⁵⁴ Зоран Јањић, *Невесињска бригада у рату 1992-1995*, Општина Невесиње, БОРС Невесиње, Удружење Невесињаца у Београду, 2017., стр. 158-159.

⁵⁵ Исто, стр. 160.

⁵⁶ РЦИРЗ, Картица несталог лица, број: 2056 од 20. 4. 2015. године.

Саборни храм Свете тројице у Мостару након што је запаљен 15. јуна 1992. године

Трећи правац напада у операцији „Липањске зоре“ хрватско-муслиманске снаге су извеле у рејону села Горњи Јасењани. У селу је тада било свега око двадесетак војно способних мушкараца који су били организовани у сеоске страже и који су покушали да пруже отпор непријатељу. Међутим, због бројчане надмоћи хрватско-муслиманске снаге су ушле у Горње Јасењане и том приликом су запалили село. Из села су се тада српски цивили извлачили. Ипак, у Горњим Јасењанима је остало пет жена и један мушкарац.⁵⁷

У Горњим Јасењанима је живио Бранко Рајковић са супругом Јованком, а по почетку рата код њих је дошао да живи њихов син Славко са супругом Јованком и дјецом Родољубом и Браниславом. Након што су мјештани села одлучили да се извлаче из Горњих Јасењана у селу су остали супружници Славко и Јованка. Бранко је свједочио шта се даље десило с њима: „Ја сам ујутру отишао из села са женом и унуцима. Славко и Јованка су остали и нешто касније када су хтјели да напусте кућу у дворишту наше куће, односно у близини куће, су их ухватили Хрвати и муслимани и то прво Јованку, а затим Славка па су их вратили у кућу вјероватно зато што су обоје били наоружани јер су као и други млађи Срби хтјели да бране наше животе и нашу имовину. По кући су тражили

---

⁵⁷ Записник о саслушању свједока Радована Рајковића, Основни суд у Требињу, број: Кри-40/96 од 17. 6. 1996. године.

оружје, а затим су убили Славка тако што су га заклали и Јованку тако што је неким предметом ударена у главу и од тих повреда је умрла.⁵⁸

Док су се извлачили из села Бранко Рајковић свједочи да су видјели како горе куће у Горњим Јасењанима. Тада се његова супруга Јованка одлучила вратити у село, а све се то одвијало два часа након што су отишли из села, и тамо је на улазу у кућу затекла сина Славка, а недалеко од њега лежала је мртва његова супруга Јованка.⁵⁹

Супружници Славко и Јованка Рајковић

Радован Рајковић се тада извлачио с осталим Србима из Горњих Јасењана, а заједно с њим ишла је и његова мајка Даница. Међутим, пошто је Даница била болесна и тешко се кретала она се вратила у село сутрадан, 16. јуна, а исти дан је и убијена.⁶⁰

У Горњим Јасењанима је 15. јуна убијен и Марко Рајковић, док је нестала Јованка (В.) Рајковић. Њени посмртни остаци до данас нису пронађени.⁶¹

---

⁵⁸ Записник о саслушању свједока Бранка Рајковића, Основни суд у Требињу – одјељење у Невесињу, број: Ки 1:5/96 од 15. 6. 1996. године.

⁵⁹ Исто.

⁶⁰ Записник о саслушању свједока Радована Рајковића, Основни суд у Требињу, број: Кри-40/96 од 17. 6. 1996. године.

⁶¹ Извјештај, ЦЈБ Требиње, број: КУ 200/06 од 14. 7. 2006. године.

Марко Рајковић

У селу су након 15. јуна, остале двије старице, Роса и Сара Рајковић пошто нису хтјеле да напусте своја огњишта. С обзиром на то да је село Горњи Јасењани разуђеног облика, а да су положаји ВРС били иза села муслиманско-хрватске снаге нису 15. јуна запалиле цијело село. Међутим, како се ВРС повлачила према Подвележју тако су муслиманско-хрватске снаге поново улазиле у Горње Јасењане. Тако је 19. јуна на кућном прагу убијена Роса Рајковић⁶² док је 25. јуна убијена Рајковић (Стојан) Сара.⁶³

Оно што је битно навести јесте да је у јеку борби у Мостару и долини Неретве у јуну 1992. године иза положаја јединица ВРС било више села у којима су живјели муслимани. У почетку они се нису војно ангажовали, међутим како је операција „Липањске зоре“ одмицала муслимани у Подвележју су се активно укључили у нападе. Тако су 16. јуна 1992. године муслимани из Подвележја, Ходбине, Благаја и Рабина извели нападе на снаге ВРС. Тoga дана је у засједи погинуо начелник штаба 10. херцеговачке моторизоване бригаде Томо Пушара, а заједно с њим је погинуо и Саша Инђић.⁶⁴

Томо Пушара

Саша Инђић

---

⁶² РЦИРЗ, Картица несталог лица, број: 3177 од 18. 11. 2015. године.

⁶³ ID: 42597, рођ. 1909. године.

⁶⁴ Зоран Јањић, *Невесињска бригада у рату 1992-1995*, Општина Невесиње, БОРС Невесиње, Удружење Невесињаца у Београду, 2017., стр. 180.

С друге стране, према претходним наредбама, хаубичка батерија је требала да се измјести са положаја на Светој гори на положаје у рејону Мерџан главе. Тог јутра они су се и упутили према Мерџан глави, али су у рејону Гостине шуме упали у засједу. На лицу мјеста погинули су Лазар Кашиковић, Божидар Пиљевић, Митар Ивковић и Бошко Костић.⁶⁵

Након што су заузели Горње Јасењане припадници ХОС-а и ХВО-а су извршили напад на село Равни. Напад је изведен 19. јуна, а у борбама за одбрану села погинули су Мирослав Тришић и Драган Каришић док су нестали Новица и Драган Пантић као и Жарко Вучић док је 15. јуна у Равнима погинуо Јеленко Митрић. Хрватско-муслиманске снаге су 19. јуна зазеле село Равни, а српско становништво се извукло према Врапчићима и даље према Зијемљима. Међутим, у селу је тада остао брачни пар Лојпур, Јово и Сава. Наиме, Јово је био непокретан, а Сава га није жељела оставити самог. Неколико дана касније њих двоје су убијени, а њихова кућа је спаљена. У дворишту њихове куће сахранили су их комшије муслимани.⁶⁶

Након пада Горњих Јасењани и Равни хрватске снаге су имале отворен пут за напад на српска села у Бијелом Пољу. Врапчићи су нападнути 19. јуна 1992. године и у борбама су тада погинули Никола Маринковић, Милан и Велимир Бојанић. Истог дана у Врапчићима су убијена три старија српска цивила. То су Антељ Ристо и Зорка као и Стана Шешлија. Такође, убијен је Станин супруг Лука.

Поред Врапчића српски цивили убијани су и у другим селима у које су улазиле снаге ХВО-а и ХОС-а. Тако је 19. јуна у Жељуши нестао Томо Шаговновић, у Малом Пољу су, дан раније, наведене јединице убиле Митра Капора а потом запалили његову кућу и тијело. Тачно неутврђеног датума у јуну 1992. године у Малом Пољу су убијени и Ристо Капор као и Милева Вановић, док је у јулу исте године убијена Папић (Саво) Милена⁶⁷.

На ХЕ Салаковац је био заробљен Ранко Ковач који је након тога спроведен у логор „Ђеловина“ у Мостару гдје је био подвргнут великом психичком и физичком малтретирању, а од посљедица тортуре је и преминуо.⁶⁸

Након што су хрватско-муслиманске снаге у потпуности запосјеле Мостар и долину ријеке Неретве напад су проширили према Невесињу и планини Вележ. Те борбе су остале запамћене као Битка за Подвележје.⁶⁹

Поред прогона и убистава српских цивила и војника током јуна 1992. године у Мостару и долини Неретве многи Срби су заробљени и одведени у неки од логора који је био формиран у Чапљини, Мостару или Коњицу док су неки заробљени вођени у логор „Лора“ у Сплиту. Занимљиво је навести да су, поред разних облика мучења и тортуре коју су проживљавали у поменутих логорима, заробљеници тјерани да пјевају усташке пјесме из Другог свјетског рата или пјесме које су хрватски

---

⁶⁵ Исто, стр. 181.

⁶⁶ Записник о саслушању свједока Владе Лозе, Основни суд у Требињу, број: Кри 40/96 од 17. 6. 1996. године.

⁶⁷ ID: 14586, рођ. 1920. године.

⁶⁸ Извјештај, ЦЈБ Требиње, број: КУ 235/05 од 14. 9. 2005. године.

⁶⁹ Предраг Лозо, *Одсудна одбрана*, РЦИРЗ, Бања Лука, 2021., стр. 55.

војници смислили након операције „Липањске зоре“. Једна од тих пјесама је била и „Павелићу кућо стара, гдје су Срби од Мостара“.⁷⁰

Сваке године, 15. јуна, локалне борачке организације и удружења проистекла из Одбрамбено-отаџбинског рата организују обиљежавање страда српских војника и цивила у Мостару и долини Неретве. Такође, 15. јун се обиљежава као дан несталих Источне Херцеговине. Тога дана се са моста на Буни, гдје су побијени српски војници и цивили 14. и 15. јуна 1992. године, бацају руже у ријеку Буну у част убијених.

Фотографија с обиљежавања злочина над Србима у Мостару и долини Неретве

ЖРТВЕ

Према подацима Републичког центра за истраживање рата, ратних злочина и тражење несталих лица у општини Мостар у периоду од 14. до 20. јуна смртно је страдало 108 лица српске националности.

Табела Смртно страдала лица српске националности у општини Мостар у периоду од 14. до 20. јуна 1992. године

РБ	ID	Презиме	Име оца	Име	Година рођења	Датум страдања	Напомена
1.	29846	Брстина	Јово	Славко	1953.	14. 6. 1992. Буна	Води се као нестало.

⁷⁰ Првостепена пресуда Суда БиХ у предмету против Ивана Зеленике и других, број: С1 1 К 009124 12 Кри од 14. 4. 2015. године, стр. 119.

РБ	ID	Презиме	Име оца	Име	Година рођења	Датум страдања	Напомена
2.	26570	Брстина	Младен	Саша	1971.	14. 6. 1992. Буна	
3.	13749	Буквић	Митар	Спасо	1956.	14. 6. 1992. Буна	
4.	36393	Буквић	Митар	Данило	1950.	14. 6. 1992. Буна	
5.	37314	Вујовић	Данило	Ранко	1958.	14. 6. 1992. Буна	
6.	36365	Ивановић	Јово	Бранко	1950.	14. 6. 1992. Буна	
7.	36287	Кандић	Миленко	Тихомир	1972.	14. 6. 1992. Буна	
8.	14471	Медан	Момчило	Ђорђо	1971.	14. 6. 1992. Буна	
9.	14585	Папић	Анто	Лука	1954.	14. 6. 1992. Буна	
10.	27539	Чабрило	Михо	Благоје	1940.	14. 6. 1992. Буна	Води се као нестао.
11.	36590	Чабрило	Драго	Душан	1948.	14. 6. 1992. Буна	
12.	22792	Шиндик	Милан	Владо	1954.	14. 6. 1992. Буна	
13.	27598	Антељ	Данило	Милорад	1973.	14. 6. 1992. Шарића харем	
14.	21674	Врљић	Милан	Драган	1952.	14. 6. 1992. Церница	
15.	36478	Дабић	Гојко	Милош	1948.	14. 6. 1992. Шарића харем	
16.	36466	Дакић	Сава	Данило	1938.	14. 6. 1992. Залик	Рањен у борбама за одбрану Мостара, од посљедица рањавања преминуо у болници у Подгорици 23. 6. 1992. године.
17.	14296	Ковачевић	Милован	Марко	1933.	14. 6. 1992. Фабрика дувана	
18.	36240	Миловић	Симо	Загорка	1934.	14. 6. 1992.	

РБ	ID	Презиме	Име оца	Име	Година рођења	Датум страдања	Напомена
						Шарића харем	
19.	27017	Милојевић	Жарко	Владислав	1971.	14. 6. 1992. Шарића харем	
20.	37333	Пашајлић	Милан	Вукашин	1937.	14. 6. 1992. Мостар	
21.	27128	Пиљевић	Борислав	Драган	1972.	14. 6. 1992. Бјелушине	
22.	42920	Савић	Гојко	Милорад	1949.	14. 6. 1992. Царина	Води се као нестало.
23.	43847	Спремо	Божо	Милорад	1941.	14. 6. 1992. Мостар	Рањен у борбама за одбрану Мостара, од посљедица рањавања преминуо на ВМА у Београду, 18. 7. 1992. године.
24.	37305	Стаменковић	Милован	Горан	1966.	14. 6. 1992. Мостар	
25.	36462	Таминџија	Љубо	Митар	1969.	14. 6. 1992. Лучки мост	
26.	29836	Бошковић	Никола	Миленко	1930.	15. 6. 1992. Буна	Води се као нестало.
27.	29845	Брстина	Јово	Боривоје	1961.	15. 6. 1992. Буна	Води се као нестало.
28.	14442	Марић	Недељко	Синиша	1969.	15. 6. 1992. Буна	Заробљен, а потом убијен.
29.	36295	Савић	Јово	Небојша	1965.	15. 6. 1992. Буна	
30.	14795	Семиз	Ђорђе	Ристо	1954.	15. 6. 1992. Буна	
31.	36604	Џонлез	Живко	Миленко	1953.	15. 6. 1992. Буна	
32.	40057	Главаш	Мирко	Зорка	1931.	15. 6. 1992. Ходбина	Води се као нестала.
33.	27480	Матковић	Стојан	Немања	1962.	15. 6. 1992. Сутина	
34.	21675	Антељ	Ристо	Душан	1948.	15. 6. 1992. Фортица	
35.	26263	Антељ	Новица	Мирослав	1968.	15. 6. 1992.	

РБ	ID	Презиме	Име оца	Име	Година рођења	Датум страдања	Напомена
						Конак Мостар	
36.	40060	Главина	Никола	Тонка	1940.	15. 6. 1992. Мостар	Води се као нестала.
37.	13879	Голијанин	Раде	Васо	1941.	15. 6. 1992. Конак Мостар	
38.	13789	Дамјанац	Обрад	Радован	1955.	15. 6. 1992. Мазољице	
39.	26763	Денда	Крсто	Тихомир	1962.	15. 6. 1992. Конак Мостар	
40.	37490	Јањић	Саво	Борислав	1972.	15. 6. 1992. Залик	
41.	37751	Кулићан	Момир	Тихомир	1968.	15. 6. 1992. Конак Мостар	
42.	36291	Миловић	Обрад	Миленко	1966.	15. 6. 1992. Конак Мостар	Води се као нестало.
43.	27780	Пантић	Митар	Слободан	1965.	15. 6. 1992. Залик	
44.	36248	Пејдо	Јагош	Ристо	1957.	15. 6. 1992. Сјеверни логор	Рањен на локалитету Сјеверног логора, а од посљедица рањавања преминуо од срчаног удара 27. 8. 1994. године.
45.	14762	Ружичић	Јован	Милорад	1963.	15. 6. 1992. Конак Мостар	
46.	15101	Шиљековић	Ђорђе	Радомир	1971.	15. 6. 1992. Конак Мостар	
47.	27920	Шојић	Раде	Новак	1957.	15. 6. 1992. Конак Мостар	
48.	42586	Рајковић	Владимир	Јованка	1923.	15. 6. 1992. Горњи Јасењани	Води се као нестала.

РБ	ID	Презиме	Име оца	Име	Година рођења	Датум страдања	Напомена
49.	14710	Рајковић	Ристо	Јованка	1956.	15. 6. 1992. Горњи Јасењани	
50.	45571	Рајковић	Милош	Марко	1921.	15. 6. 1992. Горњи Јасењани	
51.	14712	Рајковић	Бранко	Славко	1951.	15. 6. 1992. Горњи Јасењани	
52.	36368	Митрић	Бранко	Јеленко	1952.	15. 6. 1992. Равни	
53.	14709	Рајковић	Милутин	Даница	1914.	16. 6. 1992. Горњи Јасењани	
54.	36483	Магазин	Бранко	Данило	1966.	15. 6. 1992. Подвележ	
55.	40597	Кандић	Мирко	Велимир	1955.	16. 6. 1992. Подвележ	Води се као нестало.
56.	27841	Симуновић	Благоје	Раденко	1963.	16. 6. 1992. Подвележ	
57.	27846	Станић	Петар	Божидар	1952.	16. 6. 1992. Подвележ	
58.	36303	Иваниш	Ратко	Момир	1964.	16. 6. 1992. Подвележ	
59.	37482	Микић	Миливоје	Драгољуб	1964.	16. 6. 1992. Подвележ	
60.	27131	Драгић	Бранко	Гојко	1956.	16. 6. 1992. Фортица	Води се као нестало.
61.	36605	Пиљевић	Сава	Божидар	1952.	16. 6. 1992. Гостина шума	
62.	43840	Радоњић	Перо	Срђан	1973.	16. 6. 1992.	
63.	36476	Говедарица	Рајко	Данило	1960.	16. 6. 1992. Фортица	
64.	36362	Инђић	Станислав	Саша	1967.	16. 6. 1992.	
65.	25866	Кашиковић	Жарко	Лазар	1955.	16. 6. 1992. Горње Гнојнице	
66.	13306	Пушара	Јанко	Томо	1946.	16. 6. 1992. Горње Гнојнице	
67.	36788	Саматовић	Ратко	Синиша	1971.	16. 6. 1992. Горње Гнојнице	

РБ	ID	Презиме	Име оца	Име	Година рођења	Датум страдања	Напомена
68.	36314	Ивковић	Петар	Митар	1950.	16. 6. 1992. Горње Гнојнице	
69.	36360	Костић	Урош	Бошко	1957.	16. 6. 1992. Горње Гнојнице	
70.	39337	Пикула	Никола	Милован	1926.	16. 6. 1992. Мостар	Тијело извучено из Неретве код Метковића.
71.	36477	Кисић	Спасоје	Божо	1949.	16. 6. 1992. Врањевићи	
72.	36339	Јаредић	Анђелко	Милован	1958.	16. 6. 1992. Врањевићи	
73.	37339	Вукојевић	Драгомир	Душко	1965.	16. 6. 1992. Врањевићи	
74.	36381	Јеремић	Благоје	Жарко	1956.	17. 6. 1992. Врањевићи	
75.	36355	Антељ	Данило	Миле	1949.	17. 6. 1992. Врапчићи	
76.	15091	Шешлија	Петар	Лука	1909.	18. 6. 1992. Врапчићи	
77.	14216	Капор	Лука	Митар	1908.	18. 6. 1992. Мало Поље	Спаљен.
78.	27551	Антељ	Симо	Михајло	1932.	18. 6. 1992. Потоци	
79.	37417	Мрковић	Гојко	Драган	1960.	19. 6. 1992. Потоци	
80.	36568	Тришић	Драго	Миле	1964.	19. 6. 1992. Потоци	
81.	27102	Мрковић	Данило	Мирослав	1952.	19. 6. 1992. Потоци	
82.	106	Вукостав	Ћетко	Славко	1935.	19. 6. 1992. Потоци	
83.	27121	Пантић	Панто	Младен	1935.	19. 6. 1992. Потоци	
84.	14531	Мићић	Гвозден	Владета	1967.	19. 6. 1992. Потоци	
85.	40594	Кандић	Манојло	Гојко	1963.	19. 6. 1992. Потоци	Води се као нестао.
86.	14711	Рајковић	Никола	Роса	1919.	19. 6. 1992. Горњи Јасењани	
87.	18601	Пантић	Светозар	Новица	1968.	19. 6. 1992. Равни	Води се као нестао.

РБ	ID	Презиме	Име оца	Име	Година рођења	Датум страдања	Напомена
88.	27793	Пантић	Светозар	Драган	1970.	19. 6. 1992. Равни	Води се као нестало.
89.	29741	Вучић	Тодор	Жарко	1969.	19. 6. 1992. Равни	Води се као нестало.
90.	36548	Тришић	Славко	Мирослав	1963.	19. 6. 1992. Равни	
91.	36465	Каришик	Мирко	Драган	1968.	19. 6. 1992. Равни	
92.	39275	Антељ	Мисак	Зорка	1919.	19. 6. 1992. Врапчићи	
93.	39274	Антељ	Јово	Ристо	1914.	19. 6. 1992. Врапчићи	
94.	42634	Бојанић	Павле	Велимир	1955.	19. 6. 1992. Врапчићи	
95.	40344	Бојанић	Драгутин	Милан	1956.	19. 6. 1992. Врапчићи	
96.	14428	Маринковић	Небојша	Никола	1968.	19. 6. 1992. Врапчићи	
97.	15093	Шешлија	Видак	Стана	1911.	19. 6. 1992. Врапчићи	
98.	14291	Ковач	Саво	Ранко	1956.	19. 6. 1992.	
99.	42684	Шаговновић	Јово	Томо	1901.	19. 6. 1992. Жељуша	
100.	3192	Вукосав	Славко	Жарко	1959.	20. 6. 1992. Врапчићи	
101.	41844	Вановац	Јово	Милева	1919.	Јун 1992. Мало Поље	
102.	14217	Капор	Трифко	Ристо	1911.	Јун 1992. Мало Поље	
103.	41095	Лојпур	Саво	Сава	1910.	Јун 1992. Равни	
104.	14378	Лојпур	Милош	Јово	1906.	Јун 1992. Равни	
105.	14206	Кајго	Перо	Босиљка	1914.	Јун 1992. Ходбина	
106.	14207	Кајго	Ристо	Василија	1925.	Јун 1992. Ходбина	
107.	13864	Главаш	Анте	Госпава	1910.	Јун 1992. Ходбина	Силована, а потом убијена заједно с кћерком Рајком.

РБ	ID	Презиме	Име оца	Име	Година рођења	Датум страдања	Напомена
108.	40058	Главаш	Ђуро	Рајка	1945.	Јун 1992. Ходбина	Силована, а потом убијена заједно са мајком Госпавом.

НЕПРИЈАТЕЉСКЕ ВОЈНЕ ФОРМАЦИЈЕ КОЈЕ СУ УЧЕСТВОВАЛЕ У НАПАДУ

Напад на Мостар изведен је у оквиру операције „Липањске зоре“. Операцију су изводиле здружене јединице ХВО-а, регуларне хрватске војске и припадници ХОС-а. Један од носилаца напада на Мостар била је 4. гардијска бригада ЗНГ. Команду над операцијом „Липањске зоре“ имала је команда Јужног бојишта ХВ на челу са генералом Јанком Бобетком.⁷¹ Хрватска војска је добила наређење да прије уласка на територију БиХ са униформи мора скинути ознаке и да се представљају као добровољци.⁷²

ПРАВОСУДНИ ПРОЦЕСИ

Иако је МУП Републике Српске поднио већи број кривичних пријава и извјештаја о почињеном кривичном дјелу ратног злочина над Србима у општини Мостар, јуна 1992. године, до данас није подигнута ниједна оптужница како пред Судом БиХ, тако и пред ентитетским судовима.

⁷¹ Предраг Лозо, *Одсудна одбрана*, РЦИРЗ, Бања Лука, 2021., стр. 44.

⁷² Zilha Mastalić-Košuta, *Vojna operacija „Čagalj“ i događaji na području Mostara juna 1992.*, str. 278, u Prilozi, Univerzitet u Sarajevu – Institut za historiju, Sarajevo, 2018., br. 47.